

Bílkova galerie na hřbitově

PAMÁTNÍK A MUZEUM GENIÁLNÍHO SOCHAŘE V „JEHO“ CHÝNOVĚ

Zvát na hřbitov může připadat jako nevhodný pubertální vtíp. Chýnovské místo posledního odpočinku je ovšem výjimkou. Z trojice sochařů, kteří se o jeho věhlas zasloužili, stačí vyslovit jméno jediné: František Bílek.

Bílek se v Chýnově narodil a také zemřel. Nebýt něho, byl by hřbitov známý i sochami Karla Gabriela a Bílkova bratra Antonína. Malé městečko v jižních Čechách nedaleko Tábora vzniklo na důležité obchodní stezce. Kostel Nejsvětější Trojice měl předchůdce v podobě románského kostela, který nejspíše zasvěcoval sám druhý pražský biskup svatý Vojtěch. O chýnovském hradu se zmiňuje i kronikář Kosmas. Co krok, to historie. Za dějinami světového sochařství musí ovšem na nový hřbitov.

Anděl na okraji městečka

Podél zídky dojdeme dozadu k místu, kde je pohřben František Bílek. Vysoký štíhlý anděl nad jeho hrobem drží levou ruku vztaženou, druhou předpaženou, hlavu mírně nakloněnou, vlasy mu vlají, ve tváři věčnost a dlouhý šat volně splývá k zemi. Jako by chtěl zvolat: Stůj smrti, zadrž – a přitom tušil marnost.

Modlitbu nad hroby mistr vytvořil v roce 1905. K podepření sochy využil kmen stromu, jehož větve ovlivnila polohu paže. Dřevo ovšem tolik nevydrží, a proto je při opravě v roce 1980 nahradil

umělý kámen. Jde o kopii díla, originál je v Praze. V každém pohybu sochy je znát typicky strohý, vystihující osobitý výraz hluboce věřícího sochaře.

FOTO: RICHARD GRÉGR

Opodál u zdi stojí hrobka profesora Františka Nekuta, redaktora časopisu Vesmír, který popsal také vápencovou chýnovskou jeskyni se vzácnými krápníky. Na reliéfu s Poslední večeří se k Ježíši Kristu natahují ruce jeho učedníků. Sloupy připomínají stonky podbělu, jeden zůstal nedokončený. Dílo působí jako otevřená náruč, která přijímá mrtvého. Mistrův mysticismus je patrný i z dalších náhrobků.

Muzeum v Chaloupce

František Bílek se narodil 6. listopadu 1872 v dnešní Údolní ulici č. 107. Dům na druhém konci městečka není zvenku příliš nápadný, což se už nedá říct o vile o pár domů níže. Mistr ji celou navrhl včetně interiéru, vytápění, nábytku a dalších podrobností. Chaloupka, jak ji nazýval, vznikala od roku 1897.

Strávil tu většinu života. Po studiu v Praze získal stipendium do Paříže. Připravil dvě sochy, které mu zásadně ovlivnily život. Golgota a Orba je naší viny trest se vymykaly tehdejšímu chápání. Autorovi přinesly zklamání. Dnes uznávaná díla zobrazují křesťanskou ikonografii tak nezvykle, že je farář ani nepovolil umístit v kostele. Dvacetiletý Bílek přišel o stipendium a vrátil se do Chýnova.

Chaloupka dýchá geniem loci. Strohé patrové stavení s červe-

nou střechou a neomítnutými cihlami obzvlášťňuje plastika velkých rozměrů. Dojem dotváří dřevěná „kůlnička“ s věžičkou ve tvaru dřevěného kostelíka.

Malířka Zdenka Braunerová Bílka seznámila s Juliem Zeyerem, který sem pak často jezdil. Mnohdy zavítal i Otokar Březina.

Vejdeme do Bílkova ateliéru. Vysoká, prosvětlená místnost ukrývá sochařova díla z vrcholného období. Na jedné z maleb s biblickým námětem je i on sám. Strohý nábytek prozrazuje účelnost, která ladí s koncepcí domu. Odtud po svatbě v roce 1902 přesídlil do Prahy a po okupaci fašisty v roce 1939 se sem vrátil. Umírá 13. října o dva roky později. Muzeum zde slouží od roku 1994, Galerii hl. města Prahy dům darovala Alena Bártová, Bílkova vnučka žijící v USA. ■

RICHARD GRÉGR

Informace

Muzeum je otevřeno 15. května až 15. října.

Mimo tuto dobu se lze objednat na tel.: 381 801 624.

Chýnov u Tábora, Údolní 133

www.citygalleryprague.cz

www.chynov.cz